

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Συνεπληρώθησαν ἤδη εἰκοσιεννέα ἔτη ἀπό τῆς καθιερώσεως ὑπό τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου ὡς «Ἡμέρας Προστασίας τοῦ περιβάλλοντος». Καθ' ὅλον αὐτό τό διάστημα τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ὑπῆρξεν ἐμπνευστής καί πρωταγωνιστής ποικίλων δράσεων, αἱ ὁποῖαι ἐκαρποφόρησαν πλουσίως καί ἀνέδειξαν τό οἰκολογικόν πνευματικόν δυναμικόν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως.

Αἱ οἰκολογικαί πρωτοβουλίαί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλεσαν ἔναυσμα διά τήν θεολογίαν, διά νά ἀναδείξῃ τάς οἰκοφιλικάς ἀρχάς τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας καί κοσμολογίας καί νά προβάλλῃ τήν ἀλήθειαν ὅτι οὐδέν ὄραμα διά τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔχει ἀξίαν, ἐάν δέν περιλαμβάνῃ καί τήν προσδοκίαν ἐνός κόσμου, ὁ ὁποῖος θά λειτουργῇ ὡς πραγματικός «οἶκος» τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μίαν ἐποχήν κατά τήν ὁποίαν ἡ συνεχῶς διογκουμένη ἀπειλή κατά τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος κυοφορεῖ μίαν παγκόσμιον οἰκολογικήν καταστροφήν. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη εἶναι ἡ συνέπεια μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιλογῆς τρόπου οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς καί κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποία δέν σέβεται οὔτε τήν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, οὔτε τήν ἱερότητα τῆς φύσεως. Εἶναι ἀδύνατον νά ἐνδιαφερώμεθα πραγματικῶς διά τό ἀνθρώπινον πρόσωπον καί ταυτοχρόνως νά καταστρέφωμεν τό φυσικόν περιβάλλον, τήν βάσιν τῆς ζωῆς, κατ' οὐσίαν δηλαδή νά ὑπονομεύωμεν τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Παρά τό γεγονός ὅτι δέν θεωροῦμεν ὀρθόν νά κρίνωμεν τόν νεωτερικόν πολιτισμόν ἐπί τῇ βάσει «ἀμαρτολογικῶν κριτηρίων», ἐπιθυμοῦμεν νά ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἡ καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἰς τήν ἐποχήν μας συνδέεται μέ τήν ἀλαζονείαν τοῦ ἀνθρώπου ἐναντι τῆς φύσεως καί τήν ἐξουσιαστικήν σχέσιν του πρός αὐτήν, καθῶς καί μέ τό εὐδαιμονιστικόν πρότυπον τοῦ «πολλῶν δεῖσθαι» ὡς γενικῆς στάσεως ζωῆς. Ὅσον λανθασμένον εἶναι τό νά πιστεύωμεν ὅτι εἰς τό παρελθόν ὅλα ἦσαν καλλίτερα, τόσον ἄτοπον εἶναι νά κλειώμεν τά ὄμματα ἐνώπιον ὅσων συμβαίνουν σήμερον. Δέν ἀνήκει τό μέλλον εἰς τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀναζητεῖ ἀκαταπαύστως τεχνητάς ἀπολαύσεις καί νέας ἱκανοποιήσεις, ὁ ὁποῖος ζῆ διά τόν ἑαυτόν του καί ἀγνοεῖ τόν πλησίον, εἰς τόν ἄνθρωπον τῆς προκλητικῆς σπατάλης, οὔτε εἰς τόν ἀδικητήν καί ἐκμεταλλευτήν τῶν ἀδυνάτων. Τό μέλλον ἀνήκει εἰς τήν δικαιοσύνην καί τήν ἀγάπην, εἰς τόν μετοχικόν πολιτισμόν τῆς ἀλληλεγγύης καί τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας.

Τοιοῦτον ἦθος καί τοιοῦτος πολιτισμός διασώζεται εἰς τήν θεανθρωπίνην ἐκκλησια-στικήν παράδοσιν τῆς Ὀρθοδοξίας. Εἰς τήν μυστηριακήν καί λατρευτικήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας

βιοῦται καί ἐκφράζεται ἡ εὐχαριστιακή θεώρησις, νοηματοδότησις καί χρῆσις τῆς δημιουργίας. Αὐτή ἡ σχέσις μέ τόν κόσμον εἶναι ἀσύμβατος μέ κάθε εἶδους ἐσωστρέφειαν καί ἀδιαφορίαν διά τήν πλάσιν, μέ κάθε μορφῆς δυῖσμόν πνεύματος καί ὕλης καί ὑποτίμησιν τῆς ὕλικῆς πραγματικότητος. Τούναντίον, ἡ εὐχαριστιακή ἐμπειρία εὐαισθητοποιεῖ καί κινητοποιεῖτόν πιστόν εἰσοικοφιλικήν δρᾶσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπεγράμμισεν ὅτι εἰς τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας «καταφάσκειται ἡ δημιουργία καί ὁ ἄνθρωπος ἐνδυναμώνεται διά νά λειτουργῇ ὡς οἰκονόμος, φύλαξ καί «ιερεύς» αὐτῆς, προσάγων ταύτην δοξολογικῶς τῷ Δημιουργῷ» (Ἐγκύκλιος, §14). Κάθε εἶδους κατάχρησις καί καταστροφή τῆς κτίσεως καί ἡ μετατροπή τῆς εἰς ἀντικείμενον πρός ἐκμετάλλευσιν ἀποτελεῖ διαστρέβλωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου. Δέν εἶναι διόλου τυχαῖον, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἡ «οἰκολογική μορφή» τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διέσωσε τήν Θεῖαν Εὐχαριστίαν ὡς πυρῆνα τῆς ζωῆς τῆς.

Συνεπῶς, ἡ οἰκολογική δραστηριοποίησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δέν ἀνε-πύχθη ἀπλῶς ὡς ἀντίδρασις εἰς τήν σύγχρονον πρωτοφανῆ οἰκολογικήν κρίσιν, δέν ἐδημιουργήθη ἀπό αὐτήν, ἀλλά ἀποτελεῖ ἐκφρασιν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, προέκτασιν τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἤθους εἰς τήν σχέσιν τοῦ πιστοῦ μέ τήν φύσιν. Αὐτή ἡ ἐγγενῆς οἰκολογική συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἐξεδηλώθη εὐθαρσῶς καί εὐστόχως ἐν ὄψει τῶν συγχρόνων ἀπειλῶν κατά τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ζωή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι βιωμένη οἰκολογία, ἔμπρακτος καί ἀκατάλυτος σεβασμός τῆς κτίσεως. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι γεγονός κοινωνίας, νίκη κατά τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου, κατά τῆς αὐτοδικαιώσεως καί τοῦ ἀτομοκεντρισμοῦ, ἀπό τά ὁποῖα ἐκπορεύεται ἡ καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος. Ὁ Ὁρθόδοξος πιστός εἶναι ἀδύνατον νά παραμένῃ ἀδιάφορος ἐναντι τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως. Ἡμέριμνα καί ἡ φροντίς διά τήν πλάσιν εἶναι συνέπεια καί ἔκφρασις τῆς πίστεως καί τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἤθους του.

Εἶναι προφανές ὅτι διά τήν ἀποτελεσματικήν συμβολήν εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκολογικῶν προβλημάτων ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά τά γνωρίζῃ καί νά τά μελετᾷ. Γνωρίζομεν ἅπαντες ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἀπειλή διά τό περιβάλλον καί τήν ἀνθρωπότητα εἶναι σήμερον ἡ κλιματική ἀλλαγὴ καί αἱ καταστροφικαί ἐπιπτώσεις τῆς δι' αὐτήν ταύτην τήν ζωὴν ἐπί τῆς γῆς. Αὐτή ἡ θεματική ἐκυριάρχησε καί κατά τό ἔνατον οἰκολογικόν Συμπόσιον, τό ὁποῖον διοργάνωσε τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τόν παρελθόντα Ἰούνιον εἰς τὰς νήσους τοῦ Σαρωνικοῦ Σπέτσες καί Ὑδραν, μέ τίτλον «Γιά μιά πιό πράσινη Ἀττική. Διασώζοντας τόν πλανήτη καί προστατεύοντας τοὺς κατοίκους του». Δυστυχῶς, ἡ πρόσφατος καταστροφικὴ πυρκαϊά εἰς τήν Ἀττικήν καί αἱ ἀναμενόμεναι συνέπειαι τῆς προκληθείσης μεγάλης περιβαλλοντικῆς καταστροφῆς ἀποτελοῦν τραγικήν ἐπιβεβαίωσιν τῶν θέσεων τῶν συνέδρων διά τήν σοβαρότητα τῆς οἰκολογικῆς ἀπειλῆς.

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ὁ οἰκολογικός πολιτισμός τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἡ ὑλοποίησις τοῦ εὐχαριστιακοῦ ὁράματος τῆς δημιουργίας, τό ὁποῖον συμπυκνοῦται καί ἐκφράζεται εἰς τήν συνολικήν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Αὐτό εἶναι τό αἰώνιον μήνυμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τό θέμα τῆς οἰκολογίας. Ἡ Ἐκκλησία λέγει καί κηρύττει «ἀεὶ ταυτά» καί «περὶ τῶν αὐτῶν», συμφώνως καί πρός τά ἀνυπέρβλητα λόγια τοῦ Ἰδρυτοῦ καί κεφαλῆς αὐτῆς: «ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δέ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Λουκ. κα', 33). Στοιχοῦσα τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καλεῖ τὰς ἀνά τήν οἰκουμένην Ἀρχιεπισκοπὰς καί Μητροπόλεις αὐτῆς, τὰς ἐνορίας καί τὰς ἱεράς Μονάς, νά ἀναπτύξουν πρωτοβουλίας καί συντονισμένας δράσεις, προγράμματα περιβαλλοντικῆς εὐαισθητοποιήσεως, νά ὀργανώσουν συνέδρια καί

ὀμιλίας, ὥστε οἱ πιστοὶ νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι ἡ προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι πνευματικὴ εὐθύνηἐκάστου ἐξ ἡμῶν. Τό φλέγον θέμα τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, τὰ αἷτια καὶ αἱ ἐπιπτώσεις του διὰ τὸν πλανήτην καὶ τὴν καθημερινότητα τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦν εὐκαιρίαν διὰ προσεγγίσεις καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς θεολογικῆς οἰκολογίας καὶ διὰ συγκεκριμένους πρακτικὰς παρεμβάσεις. Εἶναι ζωτικῆς σημασίας νὰ δοθῇ ἔμφασις εἰς τὴν δρᾶσιν εἰς τοπικόν ἐπίπεδον. Ἡ ἐνορία ἀποτελεῖ τό κύτταρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, χῶρον προσωπικῆς παρουσίας καὶ μαρτυρίας, ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας, λειτουργικὴν καὶ διακονικὴν κοινότητα.

Ἰδιαιτέρα μέριμνα πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐν Χριστῷ διαπαιδαγωγ-γῆσεως τῆς νέας γενεᾶς, ὥστε νὰ καλλιεργῆται εἰς αὐτὴν τό οἰκολογικόν ἦθος. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατήχησις πρέπει νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων καὶ τῶν νέων τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν «καλὴν λίαν» πλᾶσιν, κίνητρα διὰ δραστηριοποιήσιν εἰς τὴν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὴν ἐλευθεροποιὸν ἀλήθειαν τῆς ἀπλότητος, καὶ τῆς λιτότητος καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ ἦθους, τοῦ μετοχικοῦ τρόπου τοῦ βίου καὶ τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης. Εἶναι ἀπαραίτητον, οἱ νέοι νὰ κατανοήσουν τὴν εὐθύνην των διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ πράξει τῶν οἰκολογικῶν συνεπειῶν τῆς πίστεώς μας, νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ γνωστοποιήσουν τὴν καθοριστικὴν συμβολὴν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Περαίνοντες τὸν λόγον, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον ἐκκλησιαστικόν ἔτος καὶ δαυιλῆ καρποφορίαν τῶν πνευματικῶν ὑμῶν ἀγώνων, ἐπικαλούμεθα δὲ ἐφ' ὑμᾶς τὴν ζωηφόρον χάριν καὶ τό ἀμέτρητον ἔλεος τοῦ πανδώρου Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, ἧς τὴν τιμίαν εἰκόνα, τό σεπτὸν κειμήλιον τοῦ Γένους, ἐορτίως, εὐσεβοφρόνως καὶ ἐν ταπεινώσει σήμερον κατασπαζόμεθα.

βη' Σεπτεμβρίου α'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν